

Stanovisko hlavného kontrolóra
k záverečnému účtu mesta Nitra za rok 2023

V zmysle § 18f odst.1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predkladám odborné stanovisko k návrhu záverečného účtu mesta Nitra za rok 2023 pred jeho schválením.

Stanovisko hlavného kontrolóra k návrhu záverečného účtu je zamerané najmä na posúdenie súladu obsahu spracovaného návrhu záverečného účtu s príslušným právnym predpisom a na posúdenie súladu hospodárenia mesta s príslušnými právnymi normami.

Stanovisko k návrhu záverečného účtu za rok 2023 som vypracovala na základe spracovaného materiálu „Návrh záverečného účtu Mesta Nitra za rok 2023“ a ostatných dostupných materiálov.

A. Východiská spracovania odborného stanoviska k návrhu záverečného účtu

1. Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Návrh záverečného účtu mesta Nitra za rok 2023 je spracovaný v súlade so zákonom č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“).

Podľa § 16 odst.12 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy *„Návrh záverečného účtu je obec povinná prerokovať najneskôr do šiestich mesiacov po uplynutí rozpočtového roka“*.

Návrh záverečného účtu mesta Nitra za rok 2023 je predložený na prerokovanie do mestského zastupiteľstva v zákonne stanovenej lehote.

2. Dodržanie informačnej povinnosti zo strany mesta

Návrh záverečného účtu bol verejne prístupný na úradnej tabuli a internetovej stránke mesta v zákonne stanovenej lehote, t.j. najmenej 15 dní pred jeho schválením v súlade s § 9 odst.2 zákona č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v z.n.p. a v súlade s § 16 ods. 9 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Zároveň bol zverejnený v zmysle zákona č.305/2013 Z.z. o e-Governmente v z.n.p. na centrálnej úradnej elektronickej tabuli.

3. Dodržanie povinnosti auditu zo strany mesta

V zmysle § 16 odst.3 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy je mesto povinné si dať overiť účtovnú závierku a dodržiavanie ostatných povinností hospodárenia.

Táto zákonná povinnosť bola splnená, správa nezávislého audítora z auditu účtovnej závierky k 31.12.2023 je súčasťou záverečného účtu.

Metodická správnosť predloženého návrhu záverečného účtu

Predložený návrh záverečného účtu obsahuje povinné náležitosti podľa § 16 ods.5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a to:

- a) Údaje o plnení rozpočtu v členení podľa § 10 ods. 3 v súlade s rozpočtovou klasifikáciou
- b) Bilanciu aktív a pasív

- c) Prehľad o stave a vývoji dlhu
- d) Údaje o hospodárení príspevkových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta
- e) Prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 odst.4 v členení podľa jednotlivých prijemcov
- f) Údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti
- g) Hodnotenie plnenia programov mesta

Údaje o plnení rozpočtu sú spracované podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42 vrátane dodatkov, ktorým sa ustanovuje druhová, organizačná a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie, ktorá je záväzná pri zostavovaní, sledovaní a vyhodnocovaní rozpočtov územnej samosprávy.

B. Zostavenie návrhu záverečného účtu

Mesto pri zostavení návrhu záverečného účtu postupovalo podľa § 16 odst.1 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a po skončení rozpočtového roka údaje o rozpočtovom hospodárení súhrnne spracovalo do záverečného účtu. V súlade s § 16 odst.2 mesto finančne usporiadalo svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom a právnickým osobám, ktorým poskytlo prostriedky svojho rozpočtu, ďalej usporiadalo finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu.

1. Rozpočtové hospodárenie mesta v roku 2023

Rozpočet mesta Nitra na rok 2023 bol schválený Mestským zastupiteľstvom v Nitre uzn. č.508/2022 - MZ dňa 20.12.2022 ako vyrovnaný, pričom príjmy a výdavky rozpočtu vrátane rozpočtových organizácií boli schválené v objeme 91 962 840 €.

V zmysle zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet mesta na rok 2023 zostavený v členení na:

- a) bežný rozpočet
- b) kapitálový rozpočet
- c) finančné operácie

Bežný rozpočet bol zostavený a schválený v súlade s § 10 odst.7 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy ako prebytkový + 4 825 900 €, avšak po schválení zmenách v rozpočte v priebehu roka bol prebytok bežného rozpočtu znížený na 3 580 848 €.

Schválený rozpočet bol v priebehu rozpočtového roka 2023 zmenený niekoľkými rozpočtovými opatreniami v súlade s Rozpočtovými pravidlami Mesta Nitra (prehľad a počet zmien rozpočtu je uvedený v materiáli na str.5). Rozpočet po zmenách bol vyrovnaný a k 31.12.2023 dosiahol objem v príjmovej a výdavkovej časti čiastku 154 382 781 €. Najvýraznejšia zmena rozpočtu nastala po zapojení príjmových finančných operácií do rozpočtu mesta a to konkrétne zapojenie prostriedkov z predchádzajúcich rokov vo výške + 3 347 710 €, prevod prostriedkov z rezervného fondu vo výške + 4 797 100 €, plánované prijatie dlhodobých bankových úverov vo výške 13 307 120 € a krátkodobého preklenovacieho úveru na predfinancovanie projektov s podporou fondov z EÚ vo výške 10 908 950 €.

Z analýzy rozpočtového hospodárenia vyplýva, že mesto Nitra skončilo rozpočtové hospodárenie v roku 2023 nasledovne:

a) v bežnom rozpočte dosiahol prebytok vo výške	+ 8 629 009,78 €
b) v kapitálovom rozpočte dosiahol schodok vo výške	- 19 606 705,69 €
c) vo finančných operáciách dosiahol zostatok	+ 18 319 866,74 €

d) rozdiel medzi príjmami a výdavkami bežného a kapitálového rozpočtu predstavuje schodok – **10 977 695,91 €**.

Schodok rozpočtu je zároveň potrebné upraviť o nevyčerpané účelové prostriedky z minulých rokov vo výške **1 471 207,28 €**, ktoré možno použiť iba na účel, na ktorý boli poskytnuté a takto zistený schodok predstavuje hodnotu – **12 448 903,19 €**.

Podľa § 16 odst.8 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy „*schodok rozpočtu obec v priebehu roka financuje predovšetkým z rezervného fondu, z ďalších peňažných fondov alebo návratných zdrojov financovania; tento spôsob financovania schodku rozpočtu obecné zastupiteľstvo potvrdzuje pri prerokúvaní záverečného účtu obce*“.

Nakoľko mesto dosiahlo schodok v kapitálovom rozpočte a zároveň kladný zostatok vo finančných operáciách to dokazuje, že schodok kapitálového rozpočtu bol v priebehu roka financovaný aj z rezervného fondu a návratných zdrojov financovania na základe prijatých uznesení mestského zastupiteľstva.

Celkový výsledok rozpočtového hospodárenia mesta za rok 2023 po započítaní finančných operácií predstavuje **+ 7 342 170,83 €**.

Rozpočtové hospodárenie mesta za rok 2023 v sume 7 342 170,83 € je kryté finančnými prostriedkami mesta podľa preukázateľných dokladov na základe kontroly účtovných súvzťažností k 31.12.2023.

Zostatok finančných operácií za rok 2023 vo výške **18 319 866,74 €** je nutné použiť v zmysle § 16 odst.8 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy na vykrytie schodku rozpočtu vo výške - 12 448 903,19 € a *zostatok v sume 5 870 963,55 € navrhujem použiť na tvorbu rezervného fondu a jeho použitie na krytie presunu nezrealizovaných investičných akcií z minulého roka, na zrealizovanie výdavkov v položke Mestská verejná doprava v rozpočte roku 2024 (vrátanie doplatku za rok 2023) a ostatných výdavkov, ktoré boli zapracované vo východiskových ukazovateľoch do návrhu rozpočtu na rok 2024 ako základné požiadavky a neboli zaradené do tohtoročného rozpočtu.*

V rezervnom fonde navrhujem ponechať minimálne 1 mil. € ako rezervu na mimoriadne výdavky.

Súčasťou materiálu záverečného účtu je aj rozbor hospodárenia príspevkovej organizácie mesta SZSS za rok 2023, výsledok hospodárenia organizácie bude preúčtovaný v zmysle zákona č.523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v z.n.p.

V rámci rozboru hospodárskej činnosti príspevkovej organizácie Kreativne centrum je uvedené, že v roku 2023 organizácia nedisponovala žiadnymi finančnými prostriedkami, čiže nevykonávala žiadnu hospodársku činnosť. V tejto súvislosti upozorňujem na ustanovenie §21 zákona č.523/2004 Z.z., podľa ktorého je zriaďovateľ povinný zrušiť príspevkovú organizáciu, ak zistí, že organizácia nespĺňa podmienky podľa odst.3 uvedeného § t.j. neplní úlohy obce. Podľa vyhodnotenia rozpočtu mesta za rok 2023 je zrejmé, že úlohy Kreativneho centra plnil Mestský úrad.

2. Plnenie príjmovej časti rozpočtu

Príjmy bežného rozpočtu boli naplnené vo výške **112 267 595,80 €** (vrátane príjmov rozpočtových organizácií), čo predstavuje 98,47 % plnenie. Bežné príjmy zahŕňajú hlavne daňové príjmy, nedaňové príjmy (napr. príjmy z vlastníctva) a transfery. Medziročný nárast oproti roku 2022 o 24,27 % je hlavne z dôvodu zvýšeného príjmu z výnosu dane z príjmov fyzických osôb o 8,64 %. Výnos dane z príjmov fyzických osôb (podielové dane) bol v roku 2023 vyšší oproti roku 2022 v absolútnom vyjadrení o 3 259 tis. €. Na medziročnom náraste príjmov sa podieľali aj daň z nehnuteľností o 3 103 520 € (23,69%) a poplatok za komunálny

odpad a DSO o 924 006 € (17,3%). Tieto príjmy dosiahli vyššiu úroveň oproti roku 2022 z dôvodu úpravy sadzieb dane z nehnuteľností a poplatku za KO.

Medziročný nárast nastal aj v položke transfery v rámci verejnej správy o 51,4 % z dôvodu financovania jednotlivých projektov a humanitárnej pomoci pre odídenčov.

Plnenie príjmov bežného rozpočtu mesta Nitry v porovnaní r. 2022 a r. 2023:

Názov položky	Plnenie 2022	Plnenie 2023	Index (%)
Dane z príjmov fyzickej osoby	37 705 623	40 964 290	108,64
Daň z nehnuteľností	13 101 689	16 205 210	113,69
Dane za špecifické služby	6 948 485	8 378 436	120,58
Iné dane za tovary a služby	499	0	0
Príjmy z podnikania	86 653	205 710	237,39
Príjmy z vlastníctva	3 010 911	3 301 892	109,66
Administratívne poplatky	224 468	220 916	98,42
Pokuty, penále a iné sankcie	199 614	241 432	120,95
Poplatky a platby z nepriemyselného a náhodného predaja a služieb	2 470 032	3 163 500	128,08
Ďalšie administratívne a iné poplatky a platby	3 139	2 688	85,63
Ostatné príjmy	571 259	855 063	149,68
Granty	19 600	16 096	82,12
Transfery v rámci verejnej správy	23 019 967	34 851 638	151,40
Zahraničné granty	39 386	672 075	1706,38
Príjmy rozpočtových organizácií	2 942 863	3 188 649	108,35

Príjmy kapitálového rozpočtu boli naplnené vo výške **7 735 675,74 €**, čo predstavuje 97,42 % plnenie. Jedná sa o príjmy z predaja majetku (podrobná informácia o predajoch je uvedená na str. 13-14 ZÚ) a o príjmy zo štátneho rozpočtu účelovo určené hlavne na realizáciu projektov. Príjmy z predaja majetku boli naplnené iba na 59 %.

Plnenie príjmov kapitálového rozpočtu mesta Nitry v porovnaní r. 2022 a r. 2023:

Názov položky	Plnenie 2022	Plnenie 2023	Index (%)
Príjem z predaja kapitálových aktív	478 783	336 255	70,23
Príjem z predaja pozemkov a nehmotných aktív	556 590	232 460	41,76
Transfery v rámci verejnej správy	2 105 418	7 166 960	340,41

3. Plnenie výdavkovej časti rozpočtu

Výdavky bežného rozpočtu boli vyčerpané vo výške **103 638 586,02 €** (vrátane rozpočtových organizácií), čo predstavuje 93,85 % plnenie.

Výdavky kapitálového rozpočtu boli čerpané vo výške **27 342 381,43 €** (vrátane rozpočtových organizácií), čo predstavuje 71,64 % plnenie oproti schváleným výdavkom kapitálového rozpočtu. Dôvodom je nízke čerpanie rozpočtu odboru investičnej výstavby a rozvoja (30,10 %) zapríčinené nezrealizovaním niektorých investičných akcií a nevypracovaním väčšiny projektových dokumentácií schválených v rozpočte mesta na rok 2023. Výdavky kapitálového rozpočtu boli hradené z okrem kapitálových príjmov aj finančnými operáciami (dlhodobé úvery, preklenovací úver na predfinancovanie projektov a rezervný fond).

Mesto realizovalo projekty s finančnou podporou EÚ, ktoré boli uhradené zo zdrojov mesta a k 31.12.2023 neboli finančné prostriedky mestu refundované. Jedná sa o projekty v celkovej hodnote 16 831 043,86 €.

Vysoká čiastka preinvestovaných zdrojov na kapitálové výdavky v absolútnej hodnote je hlavne následkom ukončenia projektov v programovacom období, keď financovanie projektov sa naakumulovalo koncom roka 2023. Kapitálové výdavky boli financované prevažne z úverových zdrojov (vo výške 17 882 132 €), z toho čerpanie krátkodobého preklenovacieho úveru na predfinancovanie projektov s podporou fondov z EÚ činilo 9 882 132 €. Porovnanie čerpania kapitálových výdavkov mesta s rokmi od roku 2012, tak ako je uvedené na str.18 materiálu, je skresľujúce práve z dôvodu ukončenia a vyfinancovania viacročných projektov v roku 2023 a tiež nárastom cien materiálov a služieb za posledných 12 rokov.

Záverečný účet obsahuje aj Hodnotenie čerpania výdavkovej časti rozpočtu podľa rozpočtových kapitol. Po preštudovaní tejto časti materiálu konštatujem, že v mnohých prípadoch komentáre správcov rozpočtových kapitol nespĺňajú svoj účel, nakoľko vo viacerých prípadoch komentáre kopírujú údaje z tabuľkovej časti Plnenia rozpočtu mesta a napr. v niektorých prípadoch nie je uvedený dôvod nečerpania položky v nulovej hodnote.

Mesto v rámci možností schváleného rozpočtu v roku 2023 zabezpečilo výkon základných samosprávnych funkcií mesta aj funkcií, ktoré vyplývajú z preneseného výkonu štátnej správy. Informácie o hospodárení rozpočtových organizácií (škôl a CVČ) sú uvedené v záverečnom účte formou zúčtovania prostriedkov poskytnutých na bežné a kapitálové výdavky, čo poskytuje verný obraz o skutočnostiach ako napr. informácia o financovaní prenesených kompetencií v rozdelení na normatívne a nenormatívne výdavky v podrobnom členení a tiež údaj o výške dotácií od zriaďovateľa na originálne kompetencie a dofinancovanie ZŠ, ďalej údaje o poskytnutých dotáciách z ÚPSVaR a dotáciách na rôzne projekty. Záverečný účet ďalej obsahuje informáciu o plnení vlastných rozpočtových príjmov rozpočtových organizácií a ich konkrétne použitie. Rozpočtové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta hospodárili v roku 2023 s rozpočtami vlastných príjmov vo výške 3 689 688,20 € a s rozpočtami výdavkov vo výške 32 695 340 €. V skutočnosti dosiahli vlastné príjmy vo výške 3 189 765,29 € a čerpali výdavky vo výške 31 637 480 €. Z údajov vlastných príjmov škôl je zrejmé, že výpadok príjmov predstavuje cca 500 tis. €, čo svedčí o nesprávne nastavenom rozpočte.

Podľa údajov záverečného účtu vyplýva, že mesto v roku 2023 dofinancovalo dotáciou na prevádzku 3 základné školy (ZŠ Novozámocká, ZŠ Sčasného, ZŠ Kréméryho) vo výške 354 600 €, nakoľko finančné prostriedky poskytnuté zo ŠR na prenesené kompetencie na chod týchto škôl nepostačujú.

Mesto Nitra finančne usporiadalo ku koncu roka svoje hospodárenie vo vzťahu k rozpočtovým organizáciám v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta podľa § 16 ods. 2 zákona o rozpočtových

pravidlách územnej samosprávy. Rozpočtové organizácie odvedli ku koncu roka na účet mesta nevyčerpané finančné prostriedky vo výške uvedenej v zúčtovaní poskytnutých prostriedkov. Jedná sa hlavne o finančné prostriedky školského stravovania určené na nákup potravín, ktoré sa použijú v roku 2024.

Z rozboru hospodárskej činnosti príspevkovej organizácie Správy zariadení sociálnych služieb je zrejmé, že počas roka vznikla organizácii povinnosť vrátenia časti nespotrebovaného finančného príspevku zo štátneho rozpočtu na základe štvrtročných vyúčtovaní (46 454 €). Z vyhodnotenia rozpočtu Správy zariadení sociálnych služieb vyplýva, že organizácia dosiahla prebytok (zostatok prostriedkov) z hlavnej a podnikateľskej činnosti vo výške 121 983 € (príjmy – výdavky), čo súhlasí so stavom peňažných prostriedkov na bankových účtoch a pokladniciach k 31.12.2023.

Súčasťou záverečného účtu je informácia o hospodárení s peňažnými fondmi mesta k 31.12.2023. Mesto Nitra má v zmysle § 15 zákona č.583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vytvorené 2 fondy: rezervný fond a fond mobility. Rezervný fond bol vytvorený najmä zo zostatku finančných operácií za rok 2022 a jeho použitie bolo schválené uzneseniami MZ. Fond mobility sa v roku 2023 nevytváral a jeho zostatok k 31.12.2023 bol nulový.

Tvorba a použitie ostatných fondov (fond mestského rozvoja, fond prevádzky, údržby a opráv, finančná náhrada za výrub drevín) sú upravené v osobitných predpisoch, ich zostatky sú v záverečnom účte uvedené.

4. Plnenie finančných operácií

Príjmové finančné operácie zahŕňajú prostriedky z predchádzajúcich rokov (účelovo určené prostriedky) vo výške 1 355 825 €, prevody prostriedkov z rezervného fondu podľa skutočného čerpania vo výške 4 797 103 €, skutočné čerpanie dlhodobých úverov vo výške 8 mil. €, krátkodobého preklenovacieho úveru na predfinancovanie projektov s podporou z EÚ fondov vo výške 9 882 132 € a prijatú splátku časti návratnej finančnej výpomoci od Nitrianskej investičnej vo výške 70 000 €.

V roku 2023 bolo realizované dočerpanie dlhodobého bankového úveru schváleného v roku 2021 na financovanie investičných akcií vo výške 4 mil. €. Úver na financovanie investičných akcií schválený v roku 2023 vo výške 10 mil. € bol čerpaný vo výške 4 mil.€.

Výdavkové finančné operácie zahŕňajú splátky istín z úverov vrátane ŠFRB prijatých v období od roku 2002 v celkovej výške 5 786 310 €.

5. Bilancia aktív a pasív

Celková hodnota majetku mesta k 31.12.2023 (v netto hodnote) po zohľadnení opravných položiek bola **304 797 940 €** (vrátane majetku odovzdaného do správy rozpočtovým organizáciám a príspevkovej organizácii). Najvyšší podiel na hodnote majetku mesta má dlhodobý hmotný majetok v objeme 223 925 719 €. Majetok mesta (v netto hodnote) sa oproti roku 2022 zvýšil o + 21 775 678 €.

Mesto Nitra eviduje vysoký stav nedokončených investícií – účet 042 Obstaranie dlhodobého hmotného majetku v brutto hodnote **24 375 351 €**. Stav nedokončených investícií v brutto hodnote stúpol oproti roku 2022 o + 11 804 415 €. Dôvodom je okrem iného aj zrealizovanie nových stavieb a rekonštrukcie existujúceho majetku ukončené koncom roku 2023, ktorých kolaudácia prebieha v roku 2024, preto zatiaľ nie sú zaradené do majetku. Avšak aj napriek tomu, nežiaduci stav nedokončených investícií stále pretrváva a dlhodobo naň upozorňuje aj

audítorská spoločnosť. V roku 2019 bola útvárom hlavného kontrolóra vykonaná na Odbore výstavby a rozvoja kontrola stavu nedokončených investícií evidovaných na účte 042, ktorej výsledkom boli nedostatky vážneho charakteru ovplyvňujúce priamo účtovný výsledok hospodárenia mesta. Kontrolou bolo zistené, že množstvo investícií nie je zaradené do užívania aj napriek tomu, že sa v skutočnosti v reálnom živote užívajú, čo má za následok, že takéto investície nemajú zostavený odpisový plán, t.j. mesto nezaradené ale užívané investície neodpisuje, čo priamo ovplyvňuje výšku nákladov mesta. Z časti tento nedostatok je eliminovaný tvorbou opravných položiek, avšak v žiadnom prípade tento spôsob účtovania nemôže dlhodobo nahrádzať zákonný a vnútornými predpismi upravený spôsob zaraďovania majetku do užívania. Vysoký stav nedokončených investícií na účte 042, z ktorých značnú časť verejnosť využíva narúša princíp verného a pravdivého obrazu o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva mesta. Ku kontrolným zisteniam boli prijaté opatrenia na nápravu nedostatkov, ktoré sú plnené iba z časti a zdlhavo.

5.1. Bilancia pohľadávok

Zo záverečného účtu a súvahy vyplýva, že stav krátkodobých pohľadávok Mesta Nitry k 31.12.2023 v brutto hodnote je vo výške **9 017 738,03 €**, z toho daňové 3 876 944,46 € a nedaňové vrátane poplatku za komunálny odpad 5 140 793,57 €.

Zo záverečnej správy z inventarizácie majetku Mesta Nitry k 31.12.2023 vyplýva, že mesto vytvorilo opravné položky k pohľadávkam daňovým vo výške 2 800 169,04 € a k pohľadávkam nedaňovým vo výške 1 357 877,27 €. Opravné položky sa tvoria k pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní, resp. k nepremlčaným pohľadávkam, pri ktorých je riziko, že ich dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí. Keďže je vysoký predpoklad, že tieto pohľadávky nebudú mestu uhradené, tvorba opravných položiek k pohľadávkam je opodstatnená, čím si mesto v netto hodnote pohľadávok upravuje realnosť aktív.

5.2. Bilancia záväzkov, stavu a vývoja dlhu

Dlhodobé záväzky mesta ku koncu roka 2023 (bez bankových úverov) dosiahli výšku **6 807 827,82 €**.

Jedná sa o záväzky s dobou splatnosti dlhšou ako 1 rok a v uvedenej sume sú zaúčtované najmä nesplatené úvery voči ŠFRB (5 999 930,98 €), záväzky za preinvestované prostriedky na mestských objektoch – zápočty (29 851,99 €), prijaté zábezpeky na byty – nájomné (518 808,49 €) a zostatok sociálneho fondu (127 847,19 €).

V krátkodobých záväzkoch (**4 188 625,60 €**) sú zahrnuté najmä záväzky voči dodávateľom vo výške 1 341 186,24 €, záväzky z úverov ŠFRB splatné do jedného roka, nájomné zápočty (430 094,44 €), záväzky voči zamestnancom (1 097 962,28 €).

Stav záväzkov z bankových úverov a úverov ŠFRB k 31.12.2023 bol vo výške **34 655 053,36 €**. Podľa §17 odst.8 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy sa do celkovej sumy dlhu obce nezapočítavajú okrem iného úvery zo ŠFRB, ktoré sa splácajú vo forme časti nájomného od nájomníkov bytov a záväzky z návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania projektov s podporou EÚ fondov. Po odpočítaní týchto úverov celková suma dlhu mesta činí **18 374 073,22 €**, čo predstavuje dlh mesta **20,34 %** zo skutočných bežných príjmov mesta dosiahnutých v roku 2022, čím je dodržané pravidlo podľa § 17 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy pri používaní návratných zdrojov financovania.

Prehľad o stave a vývoji dlhu mesta k 31.12.2023 je uvedený v záverečnom účte na str.66-69.

6. Podnikateľská činnosť

Podnikateľskú činnosť mesto vykonáva na základe živnostenského oprávnenia a spočíva v predaji propagačných materiálov a sprievodcovských službách na prevádzke TIC, vo vzdelávacej činnosti v Školiacom stredisku Mestskej polície.

Podľa prehľadu nákladov a výnosov je podnikateľská činnosť mesta prakticky vyrovnaná, t.j. náklady sú kryté výnosmi (výsledok hospodárenia z PČ 662,40 €).

Podnikateľskú činnosť vykonáva aj príspevková organizácia zriadená mestom Správa zariadení sociálnych služieb. Organizácia v roku 2023 vykázala z podnikateľskej činnosti zisk 102,61 €. Výsledok hospodárenia príspevkovej organizácie po zdanení je potrebné preúčtovať v zmysle Metodického usmernenia č. MF/020324/2020-352 o účtovaní výsledku hospodárenia v príspevkových organizáciách.

7. Hodnotenie programov rozpočtu

Programové rozpočtovanie je vo všeobecnosti systém založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a alokovanie disponibilných rozpočtových zdrojov do programov, s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov. Programové rozpočtovanie je systém plánovania, rozpočtovania a hodnotenia, ktorý kladie dôraz na vzťah medzi verejnými rozpočtovými zdrojmi a očakávanými (plánovanými) výstupmi a výsledkami realizovaných činností, ktoré sú financované z rozpočtu subjektu samosprávy.

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet mesta na rok 2023 zostavený v programovej štruktúre, t.j. výdavky rozpočtu mesta boli alokované do príslušných programov, ktoré sa vnútorne členia na podprogramy a prvky. Každý program, ktorý predstavuje súhrn aktivít má definovaný svoj zámer a cieľ, pričom zámer vyjadruje očakávaný pozitívny dôsledok dlhodobého plnenia príslušných cieľov a cieľ sa monitoruje a hodnotí merateľným ukazovateľom. Hodnotenie programov v návrhu záverečného účtu je na úrovni slovného zdôvodnenia plnenia merateľných ukazovateľov.

Plnenie rozpočtu v programovej štruktúre (v eurách)				
Kód	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2023
001	Strategické plánovanie, manažment a kontrola (vrátane projektu UNICEF v školách)	800 530	16 005 571	12 706 978
002	Propagácia a marketing	120 750	227 022	219 051
003	Interné služby	8 926 720	8 739 382	8 382 983
004	Služby občanom	521 560	1 113 221	1 099 095
005	Bezpečnosť	2 787 240	2 935 635	2 795 439
006	Bývanie	1 062 810	1 528 579	1 230 826
007	Mestské služby	4 795 880	7 601 372	5 568 284
008	Doprava	7 884 000	14 176 663	11 284 254
009	Vzdelávanie a mládež (vrátane škôl)	37 910 000	50 408 994	47 508 722
010	Šport	3 544 960	6 749 026	6 068 727

011	Kultúra	3 925 840	16 916 929	12 851 930
012	Životné prostredie	8 654 200	10 143 463	9 929 204
013	Sociálne služby	4 256 100	9 715 138	9 693 628
014	Správa majetku mesta	6 772 260	8 121 785	8 366 931

Sumár výdavkov rozpočtu v programovej štruktúre činí 137 706 052 €, čo je o 938 774 € viac ako je podľa údajov záverečného účtu skutočné čerpanie výdavkov rozpočtu vrátane výdavkových finančných operácií. Tento rozdiel predstavuje vrátenie finančných zábezpek (verejné obstarávanie, nájomné byty,...), ktoré však nie sú skutočnými výdavkami programov.

Útvar hlavného kontrolóra vykonal v II. polroku 2021 kontrolu implementácie programového rozpočtovania v rozpočtovom procese mesta. Závety z kontroly boli spracované v Správe o výsledku kontroly, ktorá bola prerokovaná na zasadnutí mestského zastupiteľstva dňa 10.3.2022. Kontrolou bolo okrem iného zistené, že aktuálna implementácia a spôsob využitia programového rozpočtovania pri tvorbe rozpočtu Mesta Nitry nedosahuje potenciál svojich možností. V súčasnosti je programové rozpočtovanie využívané len na zber informácií, pri ktorých riadenie a priame prepojenie rozpočtu na dosahovanie cieľov chýba. ÚHK na základe výsledku kontroly odporučil pri tvorbe programového rozpočtu v novom rozpočtovom roku odstúpiť od súčasnej štruktúry a zamerať sa na novú štruktúru programového rozpočtu s ohľadom na aktuálne potreby prioritných oblastí s cieľom zabezpečiť efektívny nástroj riadenia verejných zdrojov. Vedenie mesta sa s odporúčaním ÚHK stotožnilo a prijalo opatrenie týkajúce sa tvorby novej štruktúry programového rozpočtu a zrušenie rozpočtových kapitol v rozpočte mesta. Tieto opatrenia doposiaľ neboli splnené.

Z Á V E R

Mesto Nitra v roku 2023 hospodáril podľa pravidiel zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, Rozpočtových pravidiel Mesta Nitry a schváleného rozpočtu a údaje o rozpočtovom hospodárení súhrnne spracovalo do záverečného účtu.

Záporný rozdiel medzi upravenými skutočnými príjmami a výdavkami rozpočtu (§ 16 odst.6 zákona) vo výške – 12 448 903,19 € svedčí o tom, že mesto v roku 2023 muselo vykrývať výdavky aj s použitím rezervného fondu a návratných zdrojov financovania. Tento ukazovateľ informuje o tom, že mesto hospodáril deficitne z pohľadu bežného a kapitálového rozpočtu, čo bolo z časti zapríčinené aj potrebou čerpania preklenovacieho úveru na predfinancovanie projektov financovaných z EÚ.

Mesto v rámci možností schváleného rozpočtu v roku 2023 zabezpečilo výkon základných samosprávnych funkcií mesta aj funkcií, ktoré vyplývajú z preneseného výkonu štátnej správy.

V zmysle § 16 ods. 2 mesto finančne usporiadalo svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám a k osobám, ktorým poskytlo prostriedky z rozpočtu a taktiež usporiadalo finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu.

Návrh záverečného účtu mesta Nitry za rok 2023 je spracovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami § 16 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a obsahuje všetky predpísané náležitosti podľa § 16 ods. 5 uvedeného zákona.

Zostatok finančných prostriedkov vo výške 5 870 963,55 € navrhujem použiť na tvorbu rezervného fondu a použiť ho na krytie presunu nezrealizovaných investičných

**akcií z minulého roka, na zrealnenie výdavkov v položke Mestská verejná doprava v rozpočte roku 2024 (vrátanie doplatku za rok 2023) a ostatných výdavkov, ktoré boli zapracované vo východiskových ukazovateľoch do návrhu rozpočtu na rok 2024 ako základné požiadavky a neboli zaradené do tohtoročného rozpočtu.
V rezervnom fonde navrhujem ponechať minimálne 1 mil. € ako rezervu na mimoriadne výdavky.**

Vzhľadom na vyššie uvedené odporúčam Mestskému zastupiteľstvu v Nitre schváliť celoročné hospodárenie bez výhrad.

v Nitre dňa 8.4.2024

Ing. Darina Keselyová, v.r.
hlavný kontrolór mesta Nitry